

פרק ראשון - הכל שוחטין

משנה

משנתינו מלמדת מי הם הכשרים לשחוט ולהכשיר באבילה: **הכל שוחטין ושחיטתן כַּשְׂרָה, חוץ מַחֲרֵשׁ – שאינו שומע ואינו מדבר, שומטה, וקָטָן, ששחיטתן פסולה אפילו בדיעבד, שְׂמָא וְקָלְקָלוּ אֶת שְׂחִיטָתָן – שמא ישחטו שלא כפי הלכות שחיטה, ועדיין הבשר אסור באבילה, ולכן בכל אופן, אף כשאחרים רואים אותם, אין להם לשחוט לכתחילה.**
וְכוֹלֵן – חרש שוטה וקטן **שְׂשֻׁחָטוּ, וְאֶחָרִים –** גדולים ובני דעת היודעים הלכות שחיטה **רוֹאִין אוֹתָן ששחטו כהלכה, שְׂחִיטָתָן כַּשְׂרָה בדיעבד.**

גמרא

מקשה הגמרא: משמעות דברי המשנה סותרים מתחילתן לסופן, בתחילה נאמר **ה'כל שוחטין'**, שמשמעותו ש'הכל' יכולים לשחוט לכתחילה, ואילו בהמשך נאמר **ו'שחיטתן כַּשְׂרָה'**, שמשמעו ששחיטת אותם האנשים שהתבררו מלשון **'הכל כשירה רק בדיעבד'**. רב אחא דן האם אכן קושיא היא זו: **אמר ליה רב אחא פריה דרבא לרב אשי, וכי האם כל מקום ששנינו בו לשון 'הכל עושין כך וכך', לכתחילה הוא מתפרש ולא בדיעבד, אלא מעתה מה ששנינו במסכת תמורה (ב) הכל ממיירין, אהד האנשים ואהד הנשים, הכי נמי האם נוכל לומר דלכתחילה הוא להביא בהמת חולין ולהעמידה אצל בהמת קדשים ולומר 'זו תמורת זו, והא כתיב בפירוש בתורה בפרשת תמורה (ויקרא כו ע) 'לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב פרע או רע כטוב', והיינו שהתורה אסרה בלא להמיר לכתחילה. ועל כרחק צריך לפרש שמה שנאמר **'הכל ממיירין'**, הכוונה שהכל תורת תמורה נוהגת בהם, שאם עברו והמירו תמורתם חלה. הרי שלשון **'הכל עושין כך וכך'** אינו בהכרח מורה שמותר לעשות כך לכתחילה, ואם כן, גם במשנתינו נוכל לפרש **'הכל שוחטין'**, הכל תורת שחיטה נוהגת בהם, שאם שחטו אותם שמרבה המשנה בתיבת **'הכל'**, שחיטתם כשירה בדיעבד, ואין סתירה מראש המשנה לסופה.
רב אשי דוחה את ההוכחה: אין להביא ראיה מלשון **'הכל ממיירין'** האמור במשנה לגבי תמורה, שלשון **'הכל עושין כך וכך'** מתפרש גם על דיעבד, משום **ד'התם כַּדְּקָתַנִי מַעֲמָא –** שם התנא עקר במפורש את המשמעות הפשוטה, ופירש שאין כוונתו שמותר להמיר**

לכתחילה, אלא שהכל דין תמורה נוהג בהן, שכך שנה התנא בהמשך דבריו, **לא שְׂהָאֲדָם רִשְׁאֵי לְהַמִּיר לכתחילה, אלא שְׂאָם עבר והמיר, מוֹמְר –** תמורתו תמורה, ונתפסת הבהמה השניה בקדושה, ושתי הבהמות קדושות, והממיר **סוֹפֵג אֶת הָאֲרֻפְעִים –** מלקות. אבל בכל מקום שלא עקר התנא בפירוש, מתפרש לשון **'הכל עושין כך וכך'** דווקא לכתחילה. ולכן במשנתינו שנאמר בה **'הכל שוחטין'**, על כרחק כוונתה שמותר להם לשחוט לכתחילה. ושוב קשה הסתירה במשנתינו מ'הכל שוחטין' לבין **ו'שחיטתן כשירה'**, כדלעיל.
רב אחא ממשיך לדון ולתרוץ את הסתירה על ידי הוכחה ממקומות אחרים שלשון **'הכל עושין כך וכך'** אינו בהכרח לשון לכתחילה: **אָלָא מה ששנינו בערכין (ב) ה'כל מַעֲרִיכִין –** כל מי שאמר **'ערכי עלי'**, או **'ערך פלוני עלי'**, חייב לתת הערך הקצוב עליו בתורה (ויקרא כו א-ה), **וְהַכֵּל נַעֲרִכִין –** לכל אחד יש **'ערך'**, שאם אמר **'ערכי עלי'** או שאמר עליו אחר **'ערך זה עלי'**, חייב ליתן ערכו. **הכל נוֹדְרִין –** כל מי שאמר **'דמי עלי'**, או **'דמי פלוני עלי'**, חייב ליתן להקדש דמי שוויו, כפי ששוה להמכר בשוק, והכל נוֹדְרִין – כל אדם שיש לו שווי כל שהוא להמכר לעבד, יש לו **'דמים'**, ואם אמר **'דמי עלי'**, או שאמר עליו אחר **'דמי זה עלי'**, חייב ליתן דמי שוויו. **הַכִּי נָמִי דְלִכְתַּחֲלָה –** האם גם כאן אתה יכול לפרש שלכתחילה מותר לאדם להעריך ולנדור, **וְהָא כְּתִיב (דברים כג כב) 'וכי תחידל לנדור לא יהיה כָּךְ חֲטָא'**, הרי שאמרה תורה שאם לא תידור לא יהיה כך חטא, משמע שאם תידור יהיה כך חטא. **וְעוֹד כְּתִיב (קהלת ה ד), 'טוב אֲשֶׁר לא תדר משתדור ולא תשלם'. וְתַנְיָא** בברייתא לפרש את כוונת הכתוב, שבפסוק הקודם נאמר **'את אֲשֶׁר תדר שלם'**, ועל כך אומר הכתוב **'טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם'**, ש**טוב מִזֶּה וּמִזֶּה –** מנודר ומשלם ומנודר ואינו משלם, מי **שְׂאִינוּ נוֹדֵר כָּל עֵינָךְ**, מפני שהרגיל בנדרים יכול לבוא לידי מכשול ולעבור על **'לא יחל דברו'** (במדבר ל א), אלא יש לאדם לתת בלא לידור, **דְּכַרִי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, אין כוונת הכתוב לומר שטוב שלא לידור מאשר לידור ולשלם, אלא הכתוב אומר שטוב שלא לידור מלידור ולא לשלם, אך **טוב מִזֶּה וּמִזֶּה –** מנודר ואינו משלם וממי שאינו נודר, מי שנוֹדֵר וּמְשַׁלֵּם. הרי שדעת רבי מאיר שאין לידור לכתחילה. ומחוק רב אחא את הוכחתו: **וְאִפְּלוּ רַבִּי יְהוּדָה לא קָאָמַר שטוב לידור ולשלם, אלא כְּאוֹמֵר הָרִי בהמה זו להקדש'**, שמקדיש בהמה זו ואינו מחייב את עצמו באחריותו להביא בהמה אחרת אם תמות זו או תיגנב, ולכן אין חשש שיבוא לידי **'לא יחל דברו'**,

אגרות קודש

ב"ה, כ"ג סיון, תשי"ח

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

...במ"ש שעדיין לא מצא משרה וכו' - כבר ידוע דעתי שכל אלו המסוגלים ומוכשרים לזה, צריכים לנצל כשרונותיהם דוקא בשטח החינוך על טהרת הקדש ובפרט בתקופתנו ובאה"ק ת"ו אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ומהנכון וטוב שיבוא בדברים עם הנהלת הרשת אשר באה"ק ת"ו בהנוגע למשרה באחד בתי ספר החבדיים והשי"ת יצלחו.

53 והרישא משמיעה לנו חידוש, שאף על פי כן מותר לטמא לשחוט
 54 לכתחילה, אם נזהר שלא לטמאות הבשר. מבארת הגמרא: **בַּיָּצֵר**
 55 **הוּא עוֹשֶׂה** את השחיטה באופן שלא יטמא את הבשר, **מֵבִיא סִבִּין**
 56 **אֲרוֹכָה וְשׁוֹחֵט בָּהּ, כְּדִי שְׁלֵא יֵנַע בְּפֶשֶׁר**. והו פירוש הרישא. ופירוש
 57 הסיפא, **וּבְמוֹקְדָשִׁים** – ובקרבנות קדשים **לֹא יִשְׁחַט** הטמא
 58 לכתחילה, **שֶׁמֶא יֵנַע בְּפֶשֶׁר, וְאִם עֵבֵר וְשָׁחַט וְאוֹמֵר כְּרִי לִי שְׁלֵא**
 59 **נִנְעָתִי בְּבֶשֶׂר, שְׁחִיטָתוֹ בְּשֶׁרָה בְּדִעְבַּד**. והו ששנינו וישחיתן
 60 כשירה. ופירוש המשך המשנה, **הוּן מְחַרֵּשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן דְּאִפִּילוּ**
 61 **כְּחֻלִּין גְּרִידִי** – לכשעצמם שלא נעשו על טהרת הקודש, ואפילו
 62 **בְּדִיעְבַּד נִמְי לֹא נִכְשֵׁר** את שחיטתם, משום החשש **שֶׁמֶא יִשְׁהוּ**
 63 באמצע השחיטה, **שֶׁמֶא יִדְרֹסוּ** – ידחקו את הסכין כלפי מטה ויפסקו
 64 את הסימנים בלא הולכה והבאה, ו**שֶׁמֶא יִחְלִילוּ** – וישחטו מאמצע
 65 עובי הצואר, שבכל אלו השחיטה פסולה ונעשית גבילה.
 66 מבררת הגמרא כיצד יתפרש חלקה האחרון של המשנה לפירוש זה.
 67 שואלת הגמרא: הדין האחרון במשנה **וְכֹלֵן שֶׁשָּׁחַטוּ** ואחרים רואין
 68 אותן שחיטתן כשירה, **אֵהִיא** – על מי מדובר, **אֵילִימָא אַחֲרֵשׁ**
 69 **שׁוֹטֵה וְקָטָן** לחוד, **עֵלָה קָאִי** – הלא עליהם דיבר התנא מקודם,
 70 ומדוע אמר **וְכֹלֵן** שמשמעו שמדבר עליהם ועל שוחטים נוספים,
 71 **הִי וְאִם שָׁחַטוּ מִיִּבְעֵי לִיה** – היה צריך התנא לומר. **אֵלָא** תפרש
 72 שהמשנה מדברת גם **אֵמָמָא** השוחט **כְּחֻלִּין** שנעשו על טהרת
 73 הקודש, **הֵא אִמְרַת לְכַתְּחִלָּה נִמְי שְׁחִיטָה**, ואילו לשון המשנה
 74 'שחטו וכו' שחיטתן כשירה' משמעו שכשר רק בדיעבד. **וְאֵלָא** אם
 75 תפרש שהמשנה מדברת גם **אֵמָמָא** השוחט **בְּמוֹקְדָשִׁים**, אם כן הלא
 76 הצריכה המשנה שאחרים יהיו רואים אותו, הרי אמרת שגם אם לא
 77 ראו אותו אחרים, אלא **בְּאוֹמֵר כְּרִי לִי** שלא נגעתו סני –דין
 78 ושחיטתו כשירה.
 79 מתרצת הגמרא: התנא התכוין בדבריו שהשחיטה כשירה בדיעבד
 80 כשאחרים רואין, גם על אופן ששחט טמא את הקדשים, שצריך
 81 שיאמר לנו שנוהר שלא נגע וטימא את הבשר, ומדובר במקרה
 82 הַלִּיתִיה **כְּמֵן דְּנִשְׁיִילִיה** – שאין השוחט לפנינו, ואין אנו יכולים
 83 לשואלו אם נזהר, ובאופן זה אם אחרים ראו אותו בדיעבד שחיטתו
 84 כשירה.
 85 הגמרא מקשה על ביאור זה: **הֵיא טִמְא בְּמוֹקְדָשִׁים מְהֵבָא נִפְקָא** –
 86 **הָאֵם דִּין שְׁחִיטָת טִמְא בְּמוֹקְדָשִׁים נִלְמַד מִמִּשְׁנֵיתֵינוּ, וְהֵלָא מְהֵתָם** –
 87 מהמשנה בזבחים (לא) **נִפְקָא**, ששנינו שם, **כֹּל הַפְּסוּלִין לַעֲבֹדַת**
 88 **הַקְּרָבָנוֹת שֶׁשָּׁחַטוּ** את הקרבן, **שְׁחִיטָתוֹ בְּשֶׁרָה, שְׁתִּשְׁחִיטָה** בקרבן
 89 **בְּשֶׁרָה** אפילו אם נעשית **בְּזָרִים בְּנִשְׁיִים וּבְעֵבְרִים וּבְמַמְאִים, וְאִפִּילוּ**
 90 **בְּקָרְבָנוֹת** שהם **קָדָשִׁי קְדָשִׁים, וּבְלֶכֶד שְׁלֵא יְהִי טִמְאִין נוֹנְעִין בְּפֶשֶׁר**.
 91 מתרצת הגמרא: **הֵבָא עֵיקָר** – כאן במשנתנו עיקר המקור לדין
 92 שחיטת טמא בקדשים, שהרי פרק זה מיוחד לדיני השחיטה, ואילו
 93 הָתָם בזבחים, **אֵיִדִי דְתֵנָא** – אגב ששנה התנא את **שְׁאָר הַפְּסוּלִין**
 94 בעבודת הקרבנות, שכשרים לשחיטת קדשים, **תֵּנָא נִמְי טִמְא**
 95 **בְּמוֹקְדָשִׁים** שהוא כשר בשחיטתם.
 96 תירוץ נוסף: **וְאֵיִבְעִית אֵימָא, הָתָם** – בזבחים עֵיקָר, **דְּבִקְדָשִׁים קָאִי**
 97 – שהרי שם עוסק בדיני קדשים, **הֵבָא** בחולין, **אֵיִדִי דְתֵנָא** – אגב
 98 ששנה התנא דין **טִמְא בְּשְׁחִיטַת חוּלִין**, **תֵּנִי נִמְי דִּין טִמְא בְּשְׁחִיטַת**
 99 **מוֹקְדָשִׁים**.
 100 חזרת הגמרא ומבררת את תירוץ של רבה בר עולא. שואלת
 101 הגמרא: **הֵיא טִמְא, דְּאֵיִמְי בְּמָא** – במה נטמא שוחט זה, **אֵילִימָא**
 102 **דְּאֵיִמְי בְּמָת** – שנגע במת ונטמא, והלא **וְכֹל אֲשֶׁר יֵנַע וְגו' בְּחֻלִּין**
 103 **הָרֵב** או **בְּמָת וְגו' יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים** **אִמֵּר רְהֵמָנָא** בפרשת טומאת
 104 **מֵת** (במדבר יט טז),

1 **אֵבֶל** אם הקדיש באופן זה **שְׁאֵמֵר הָרִי עָלָי** בהמה להקדש, שגם אם
 2 תאבד בהמה שייחד לנדרו חייב באחיותה ויהיה מחויב להביא
 3 אחרת, **לֹא** אמר רבי יהודה את דבריו שטוב מי שנודר ומשלם, משום
 4 שיש לחשוש שמא ישפע ולא יקיים נדרו. ואם כן מוכרחים אנו לפרש
 5 שלשון המשנה 'הכל מעריכין ונודרין' העוסקת באדם המתחייב
 6 ב'הרי עלי', משמעו בדיעבד ולא לכתחילה, ומוכח שלשון 'הכל
 7 עושין כך וכך' מתפרש על דיעבד.
 8 לאחר שרב אחא הוכיח מן המשנה בערכין כדבריו, מנסה רב אשי
 9 לדחות את דבריו: **וְכֹל הֶבֶל לֹא לְכַתְּחִלָּה הוּא** – האם אין מקומות
 10 שלשון 'הכל עושין כך וכך' מתפרש במשמעות לכתחילה, **אֵלָא**
 11 כיצד נפרש את המשניות הבאות, **הֶבֶל חֵיִבִים בְּסוֹפָה, הֶבֶל חֵיִבִין**
 12 **בְּצִיבִית**, האם **הֵכִי נִמְי נִפְרֵשׁ דְּלֹא לְכַתְּחִלָּה**, והרי ודאי שבמצוות
 13 אלו חייבים לכתחילה. וכמו כן 'הכל עושין כך וכך' דומה במשמעותו
 14 ללשון 'הכל חייבין בכך וכך'.
 15 דוחה רב אחא את ההוכחה: אין ראייה ממשניות אלו, לפי שאף אני
 16 **חֵיִבִין לֹא קָאֵמְנָא** – לא אמרתי שכששנה התנא לשון 'חייבין'
 17 משמעו דיעבד, שכן לשון זו ודאי חייב לכתחילה היא, ודברי אמורים
 18 רק בלשון 'הכל עושין כך וכך' שהוא מתפרש במשמעות דיעבד.
 19 רב אשי מוכיח כדבריו ממשנה אחרת: **אֵלָא מְעַתָּה** לדברין שלשון
 20 'הכל עושין כך וכך' מתפרש רק דיעבד, כיצד תפרש מה ששנינו **הֶבֶל**
 21 **סוֹמְכִין** על ראש קרבנם, **אֶחָד הַאֲנָשִׁים וְאֶחָד הַנְּשִׁים, הֵכִי נִמְי**
 22 **נִפְרֵשׁ דְּלֹא לְכַתְּחִלָּה**, כלומר, שלכתחילה לא יסמוך אלא בדיעבד.
 23 **וְהָא בְּתִיב (יקרא א ד) 'וְכִמְדָּ ידו'** על ראש העלה ונרצה לו לכפר
 24 **עָלָיו**, ובדאי חייב לעשות זאת, ואם כן מוכח שלשון 'הכל עושין'
 25 יכול להתפרש במשמעות של לכתחילה.
 26 משיב רב אחא: **אֵין** – אכן **אֵיבָא** – יש מקומות בהם מתפרש 'הכל'
 27 עושין כך וכך' במשמעות לכתחילה, **וְאֵיבָא** – ויש מקומות שמתפרש
 28 לשון 'הכל' במשמעות דיעבד, **אֵלָא הֶבֶל דְּהָבָא** – 'הכל שוחטין'
 29 שבמשנתנו, **מִמָּא דְּלְכַתְּחִלָּה הוּא, דְּתַקְשֵׁי לָךְ** סתירה מן הסיפא
 30 האומרת וישחיתן כשירה' שמשמעו דיעבד, **דְּלִמָּא כוונת המשנה**
 31 **ב'הכל שוחטין דיעבד הוּא, וְלֹא תַקְשֵׁי לָךְ** סתירה מהסיפא, מאחר
 32 שפירוש כל המשנה הוא על דיעבד.
 33 רב אשי מפרש את קושיות: **אִמֵּר לִיה** רב אשי לרב אחא, אכן לשון
 34 'הכל שוחטין' יכול להתפרש גם במשמעות דיעבד, אולם **אֵמָא**
 35 מלשון הסיפא **שְׁחִיטָתוֹ בְּשֶׁרָה קָשִׁיָא לִי, מְדַקְלָנִי שְׁחִיטָתוֹ**
 36 **בְּשֶׁרָה** שמשמעו דיעבד, **מְכַלְל דְּהֶבֶל שוחטין לְכַתְּחִלָּה הוּא, דְּאִי**
 37 **גַּם הִרִישָׁא כוונתה** שהשחיטה האמורה כשירה רק בדיעבד, **תֵּרְתִי**
 38 **דִיעְבַּד לְמָה לִי** – מדוע המשנה צריכה לומר פעמיים ששחיטה זו
 39 כשירה בדיעבד. אלא ודאי משנתנו דיברה בשני אופנים, האחד
 40 לכתחילה והשני בדיעבד, ועלינו לתרץ את הסתירה שיש בה.
 41 הגמרא מביאה כמה דרכים ליישב את הסתירה במשנה, שבהם
 42 יפרשו ש'הכל שוחטין' בא לרבות אופן שמותר לשחוט לכתחילה,
 43 ואילו ב'שחיטתן כשירה' מדבר על אופן אחר, שבו כשירה השחיטה
 44 רק בדיעבד, ולפי זה יפרשו גם את המשך דברי המשנה: **אִמֵּר רַבָּה**
 45 **כִּי עוֹלָא, הֵכִי קָתְנִי** – כך פירוש משנתנו, **הֶבֶל שׁוֹחֵטִין, וְהֵכֵל'**
 46 **בא לרבות אִפִּילוּ טִמְא** שמותר לו לשחוט כְּחֻלִּין גם לכתחילה.
 47 תמדה הגמרא: כשרות שחיטת **טִמְא כְּחֻלִּין מֵאִי לְמִמְרָא** – מה
 48 צורך יש לאומרו, הרי פשוט שמותר לו לשחוט לכתחילה. מתרצת
 49 הגמרא: החידוש הוא **כְּחֻלִּין שֶׁנֶּעְשׂוּ עַל מְהַרְתָּ הַקָּדָשׁ** – שבעליה
 50 של בהמה זו קיבל עליו לאכול את חוליו בטהרה, כאילו היו קדשים,
 51 וְקָסְבַּר התנא של משנתנו, **חֻלִּין שֶׁנֶּעְשׂוּ עַל מְהַרְתָּ הַקָּדָשׁ בְּקָדָשׁ**
 52 **דְּמִו, וְחֵיב לְהִיבְדֵּל מִדְּרַבְנָן מְכַל טוֹמְאוֹת הַפְּסוּלוֹת בְּקָדָשִׁים,**